

**ZLATA TCACI LEAGĂN DE MOHOR — PIESE PENTRU PIAN
(ANALIZĂ MUZICOLOGICĂ)**

**ZLATA TCACI BRISTLE GRASS CRADLE — PIECES FOR PIANO
(MUSICOLOGICAL ANALYSIS)**

RAISA BÂRLIBA,

doctor,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Articolul este adresat ciclului de piese pentru pian „Leagăn de mohor” de Zlata Tcaci, care intră în repertoriul tinerilor interpreți. Sunt elucidate metodele și tehnicile pianistice, în care sunt scrise miniaturile. Majoritatea pieselor denotă o tehnică strălucită în utilizarea limbajelor de tip folcloric. În articol sunt de asemenea reflectate mijloacele de expresie muzicală, folosite de compozitoare.

Cuvinte cheie: *Zlata Tcaci, piese pentru pian, folclorul naționalităților, factură pianistică, tehnica de virtuozitate, tehnica acordurilor, formule ritmice, game cu tonuri întregi.*

The work presents a musicological and interpretative analysis of the piano peieces „Bristle Grass Cradle” written by the Modlovan composer Zlata Tcaci. The author examines the methods as well as the pianistic techniques of each piece in part and analyses the melody, harmony, rhythm, accompaniment, form, structure, architectonics – all these for the purpose of making easier the understanding of this creation and helping the young people who study music.

Keywords: *composer, piano, pianist, melody, harmony, rhythm, construction, folklore.*

Ediția apărută în anul 1988 ocupă un loc aparte în creația compozitorului. Aceasta se datorează faptului că toată muzica de aici este consacrată tinerilor pianiști. Ceea ce deosebește acest album de creațiile cunoscute de acest gen este faptul că dansurile, cântecele, horele și sârbele se succed cu pie-sele bazate pe mostrele naționale ale popoarelor, ce au populat pământurile Moldovei din timpurile străvechi. Anume acest amănunt îi conferă acestei creații un suflu inedit, contemporan și totodată plin de farmec și finețe. În acest fel, plăsmuirea caietului se bazează pe o viziune reușită a autorului, arhi-tectura lui edificându-se pe următoarele axe:

1. Melodii populare moldovenești.
2. Dansuri țigănești.
3. Cântece și dansuri găgăuze.
4. Cântece și ritmuri bulgărești.
5. Melodii ebraice.

Acești piloni ai folclorului diferitor naționalități fondează arhitectonica inovatoare a ciclului. În acest context se poate vorbi despre unele momente de educație polivalentă, pe direcții diferite și anume:

1. Prin diversitatea melodiilor – cunoașterea folclorului muzical al naționalităților, care locuiesc împreună într-o localitate.
2. Prin frumusețea muzicii populare – educarea spiritului de comunicare între oameni de diferite naționalități.
3. Prin prezența capodoperelor naționale de cea mai înaltă calitate – educația gustului artistic.
4. Prin expunerea melosului în diverse facturi de compoziție – educarea tehnicii interpretative.
5. Prin sonoritatea melopeilor – educația spectrului emoțional la pianiști.
6. Prin varietatea ideilor componistice în angrenaj cu metode desăvârșite de aranjament – educa-rea gândirii logice la interpreți.
7. Prin splendoarea armoniilor – educația muzicală.

Majoritatea pieselor se axează pe un limbaj tehnic, specific unor facturi pianistice de tip *studiu*. Astfel, unele formule concrete de tehnică, predate în aceste creații, necesită o dezvoltare a digitației și o antrenare mai migăloasă a mâinilor. Lucrând la aceste piese, elevul împreună cu profesorul face cunoștință cu forma, melodia, mijloacele armonice ale materialului de susținere, armonia și metodele de lucru asupra textului muzical.

Totodată în compoziția dată se observă o diversitate impresionantă a mijloacelor componistice. Astfel, compozitorul utilizează diferite metode, ce țin de sfera armoniei, melodiei, de construcție. Pe lângă acesta, se apelează la alternarea formulelor ritmice luate din folclor, precum și la crearea inova-țiilor proprii în diferite succesiuni ale metrului. Se observă însă că la acel limbaj, destul de serios, pe care îl utilizează compozitorul, se găsește foarte ușor o talmăcire comodă pentru rațiunea elevului.

Din punct de vedere al valorilor artistice, acest ciclu se realizează pe câteva direcții importante:

1. Concepția și aranjamentul construcțiilor muzicale.
2. Tehnica componistică și limbajele ei.
3. Tehnica pianistică și proiectarea acesteia.
4. Măiestria de a crea melodii originale.
5. Icusința de a prelucra materialul de susținere și anume: diversitatea limbajelor în conlucrarea acompaniamentului cu construcții melodice, folosirea metrului în diferite variații ritmice.

La fel se conturează în ciclu o metodă proprie de a structura planul tonalităților și existența aces-

tora într-o ambianță concomitentă. Astfel, este vorba despre crearea unor "etaje" sonore, formate din câteva straturi tonale. Pe acest fundal compozitorul folosește alternanța și cooperarea tonalităților într-un spațiu sonor. În unele piese procedeul de etajare a planurilor tonale, se folosește prin scheme ingenioase de mare finețe și rafinament. Piesele din culegere pot fi clasificate în:

- piese create pe baza materialului scris în stil popular;
- piese în stil clasic;
- piese scrise în stil contemporan;
- piese cu program;
- muzică scrisă în formă de studii;
- muzică polifonică;
- piese în formă de cântec.

Din toate cele 35 de miniaturi, care se găsesc în ciclu, se evidențiază în mod deosebit florilegiul de piese apropiate melosului popular. Astfel, se găsește aici *Sârba*, *Râcenița* și *Cadâncea* etc.

Muzica în stil folcloric se clasifică după caracterul său în modul următor:

1. Muzică de dans.
2. Cântec de jale.
3. Cântec vesel.
4. Bocet.
5. Cântec descriptiv.
6. Cântec narativ.
7. Cântec de glumă.

Pe lângă denumirile descrise mai sus, în ciclu se găsește și muzică cu titluri de alt gen. Spre exemplu:

- *La noi.*
- *Bidineaia.*
- *Seceriș.*
- *Căluțul.*
- *Pânza.*
- *Cântec de leagăn.*
- *Ursul.*
- *La șezătoare.*

Muzica de dans este prezentă și prin următoarele titluri:

Pe doi.

- *Joc țărănesc.*
- *Dans vechi.*
- *Pe șase.*

Din cântecele de jale se evidențiază denumirile:

- *De alean.*
- *Măi băiete.*
- *Colacul.*

Din cântecele cu elemente de bocet, se observă piesa:

- *Cucușor de pădure.*

Cântec descriptiv este prezent cu:

- *Din bătrâni.*

Piese scrise în formă de studiu sunt.

- *Fluierașul.*
- *Tocatina.*

Piese compuse în limbaj contemporan sunt:

- *Meditație.*

— *De leagăn.*

— *Pe sub deal.*

Cântec de glumă este prezent prin:

— *Umorescă.*

Polifonia se prezintă prin

— *Canon.*

Unele piese din ciclu pot fi interpretate împreună, una după alta, prezentându-se ca piese de efect într-un mini ciclu. Spre exemplu:

— *Fata cu ochii verzi*, prin caracterul său jucăuș, se asortează de minune cu următoarea miniatură:

— *Măi băiete*, care este scrisă într-un caracter trist.

Majoritatea creațiilor denotă o tehnică strălucită în perfecționarea limbajelor de tip folcloric. Asta se referă atât la aspectul componistic, cât și pe plan instrumental. Din cele mai reușite procedee, se evidențiază modelarea structurilor metrice, cu aliaje complexe de alternări de tip $5/8 + 6/8$; $3/4 + 2/4$. Se evidențiază metoda de a combina accentele folosite în ambianță cu sincope, pe baza schemei de $4/4$, ce se aseamănă ritmurilor naționale găgăuzești și bulgărești. Din alte procedee se mai observă armonizarea bogată, cu armonii "suculente", folosirea gamelor cu tonuri întregi, ceea ce oferă pieselor o atmosferă inedită. Se folosește pe larg o tehnică de virtuozitate, pe care o prezintă mișcările paralele și contrare ale sunetelor în terțe.

Este folosită în combinații diverse tehnica acordurilor. În mod obligator sunt prezente și broderii, care se intercalează foarte fin în textura sonoristică a partiturilor.

În concluzie, după toate cercetările făcute în spectrul artistic, interpretativ și compozițional, se remarcă faptul, că *Leagăn de mohor* este o creație foarte necesară în lista creațiilor pentru pian. Această muzică se încadrează cu ideile sale destul de reușite în funcție de perfectarea repertoriului actual atât în muzica contemporană cât și în cea națională. Colecția este solicitată în lucrul profesorilor în domeniul pianistic în condiții, în care muzica autohtonă scrisă pentru pian este puțină și nu satisface îndeajuns programele concertelor, festivităților și concursurilor prezente. Pe lângă faptul, că piesele din acest ciclu se asimilează liber în raționamentul elevului, ele în mod sigur se prezintă ca niște bijuterii incontestabile, ce înfrumusețează pe bună dreptate orice festivitate pianistică.

Referințe bibliografice

1. ZAGORSKII, V. *Tcaci Zlata*. În: Enciclopedia *Literatura și arta Moldovei*, Chișinău, redacția principală a enciclopediei sovietice moldovenești, 1986.
2. СТОЛЯР, З. Л. *Ткач Злата*. În: *Музыкальный энциклопедический словарь*, Москва: Советская Энциклопедия, 1991.